

**Recenzja pracy doktorskiej oraz dorobku artystycznego mgr Katarzyny Kozery
sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych
w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, wszczętym przez
Radę Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie**

I. Dane personalne, edukacja

Katarzyna Kozera urodziła się w 1980 roku w Krakowie. W latach 2001 - 2006 studiowała na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W 2004 obroniła dyplom licencjacki, w 2006 roku obroniła dyplom magisterski. Opiekunem artystycznym obu dyplomów była dr hab. Agata Pankiewicz prof. ASP w Krakowie. W latach 2005 - 2006 w ramach Stypendium Erasmus Katarzyna Kozera studiowała w Royal Academy of Fine Arts w Antwerpii. W latach 2010 - 2014 była studentką Międzywydziałowych Środowiskowych Studiów Doktoranckich Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, czego konsekwencją było wszczęcie przez Radę Wydziału Grafiki ASP w Krakowie przewodu doktorskiego. Na promotora wyznaczono dr hab. Agatę Pankiewicz prof. ASP w Krakowie. Katarzyna Kozera jest też absolwentką i studentką studiów podyplomowych na dwóch nowojorskich uczelniach; New York School of Visual Arts (2009) i New York University: School of Professional Studies (studia rozpoczęte w 2020).

II. Dorobek artystyczny i doświadczenie zawodowe

Katarzyna Kozera prezentowała swoje prace w ramach siedmiu wystaw indywidualnych: *Tylko się rozglądam*, Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec, Kraków, 2014; *Terem Prywatny*, Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec w Krakowie, 2012; *Terem*, Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec w Krakowie, 2012; Fotofestiwal, Międzynarodowy Festiwal Fotografii w Łodzi, 2007; *Body*, w ramach Krakowskiego Miesiąca Fotografii, Kraków, 2005; *Home Atmosphere*, Kraków, 2004; *Quoting the City*, Śląskie Centrum Kultury, Katowice, 2004. W 2013 roku Katarzyna Kozera uzyskała Stypendium Fundacji Kościuszkowskiej.

Katarzyna Kozera w swojej praktyce artystycznej zajmuje się przenikaniem komunikatów w przestrzeni publicznej. Koncentruje się głównie na relacji komunikatów intencjonalnych, głównie związanych z reklamą, do komunikatów, które przestrzeń publiczna zawiera sama w sobie, obrastając znaczeniami nawarstwiający się w wyniku długotrwałych procesów historyczno społecznych. Katarzyna Kozera słusznie zauważa tu konflikt interesów, wzajemne siłowanie się sprzecznych z natury wektorów komunikacji. W tym konflikcie, subtelne lub zakodowane komunikaty związane z daną przestrzenią publiczną wydają się być skazane na przegraną w starciu z natrętnym, doraźnym przekazem reklamowym. Twórczość Katarzyny Kozery stawia arcyciekawe pytania - na ile zwycięstwo doraźnych komunikatów skutkuje trwałymi zmianami, w jakim stopniu nas ono formuje, czy pomaga w zapominaniu o prawdziwej tożsamości miejsca? W centrum refleksji Katarzyny Kozery stoi więc człowiek jako istota społeczna, której widzenie świata może być w ten czy inny sposób kształtowane. Życie publiczne realizuje się w publicznej przestrzeni. Modelowanie kształtu tej przestrzeni zmienia życie społeczne. W kontekście tak stawianych zagadnień najciekawszą realizacją artystyczną Katarzyny Kozery jest dla mnie projekt *Przeobrazy. 12m2 nowej rzeczywistości*. Pozornie jest to rozgrywająca się w przestrzeni publicznej atrakcyjna wizualnie gra iluzji. Istotnie, realizacje powstałe w ramach tego projektu są zaskakujące i hipnotyzujące, zdają się więc w doskonały sposób spełniać wymogi dobrej reklamy. Szybko orientujemy się jednak, że ten tautologiczny komunikat wizualny jest gorzką refleksją na temat niemożliwego kompromisu pomiędzy komercją a dobrem wspólnym. Uświadamiamy też sobie po raz kolejny że komercja wygrywa. W dosłownym sensie, widzimy czego w tym konflikcie jesteśmy pozbawiani.

Dla praktyki artystycznej Katarzyny Kozery niewątpliwie duże znaczenie ma jej doświadczenie zawodowe, jako specjalistki w dziedzinie projektowania multimedialnych narracji muzealnych. Lista muzealnych instytucji w Polsce i na świecie (głównie w USA), z którymi Katarzyna Kozera współpracowała i współpracuje jest długa i imponująca. Są to głównie muzea historyczne, zajmujące się tematyką Holocaustu i kwestią praw człowieka. Muzeum Historii Żydów Polskich *Polin*, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, United States Holocaust Memorial Museum w Waszyngtonie, Holocaust Museum Houston, Dallas Holocaust and Human Rights Museum, to tylko niektóre z instytucji w których Katarzyna Kozera realizowała koncepcje kuratorskie. Tak bogate doświadczenie w projektowaniu wizualnych narracji dotyczących pamięci historycznej na potrzeby wyspecjalizowanych instytucji sprawia, że tym bardziej interesująca jest formuła w jakiej Katarzyna Kozera przedstawia swoją własną, subiektywną perspektywę tematu.

III. Praca doktorska

Praca doktorska Katarzyny Kozery, cykl fotografii zatytułowany *Spoleczeństwo w stanie zagrożenia. Krawędź*, to projekt będący kontynuacją jej wcześniejszych działań oraz fuzją artystycznych i zawodowych doświadczeń. Praca doktorska stawia kwestię relacji komunikatów w przestrzeni publicznej w perspektywie historycznej. Specyficznej, polskiej perspektywie historycznej. Formuła pracy doktorskiej jest dla mnie dowodem, że Katarzyna Kozera jest w pełni świadoma stawianych sobie celów i stosowanych środków. Katarzyna Kozera wyraźnie rozróżnia perspektywę obiektywną, którą wizualizuje w roli kuratorki instytucji muzealnej, od perspektywy subiektywnej, którą obiera jako artystka. Jest też dla mnie dowodem artystycznej dojrzałości fakt, że mając obszerną wiedzę wynikającą z tak bogatego zawodowego doświadczenia w obrębie poruszanego tematu, Katarzyna Kozera nie przystępuje do realizacji swojego projektu artystycznego z gotową tezą. Pozwala sobie niejako zapomnieć o wszystkim co wie, i pojechać w teren - w Polskę, żeby na miejscu zobaczyć, doświadczyć, przekonać się, co komunikuje sama przestrzeń, czy miejsce jest w stanie przechować w sobie pamięć? To pytanie wydaje się kluczowe, bo przedmiot pamięci - żydowska obecność w polskiej przestrzeni - jest niestety wciąż i niezmiennie kwestią problematyczną, niewygodną, w związku z tym najczęściej intencjonalnie zaniechaną. Można więc doprecyzować wcześniejsze pytanie - czy przestrzeń przechowuje pamięć, pomimo tego, że ludzie żyjący w tej przestrzeni nie chcą pamiętać?

Katarzyna Kozera podejmuje w ramach doktorskiej realizacji szereg decyzji formalnych i pozaformalnych, mających wpływ na ostateczny wyraz i przekaz dzieła. Z tekstu pracy doktorskiej wynika, że świadomą decyzją (bardzo dobrą decyzją), był wybór podróży jako formuły poznawczej. W sposób naturalny wynika z niej narracyjność, co stwarza możliwość współuczestnictwa odbiorcy w procesie doświadczenia autorki. Narracyjność cyklu fotografii wzmocniona jest też układem przenikających się planów szerokich i bliskich, ujęć ogólnych i detalicznych. Taka „filmowa” narracja odpowiada naturalnemu sposobowi percepcji doświadczanej przestrzeni. Mocna redukcja nasycenia barw powoduje z kolei unifikację odwiedzanych miejsc, które sumują się w jedno miejsce, nie-miejsce, stając się jako całość wzmocnioną metaforą zawieszenia, nieokreśloności, rzeczywistości pomiędzy trwaniem i rozpadem. W tym sensie dobrym rozwiązaniem jest umieszczenie przez autorkę na końcu pracy doktorskiej indeksu odwiedzonych miejsc. Poznajemy nazwy większych i mniejszych miejscowości, jak nazwiska aktorów na końcu seansu filmowego. Dodatkowym efektem obniżonej saturacji jest wrażenie zawieszenia w czasie, a dokładniej zawieszenia pomiędzy teraźniejszością a przeszłością, co adekwatnie oddaje status przedstawianych miejsc, które utknęły w czasie pomiędzy. Wymiar podróży poszerza się. Podróż po Polsce staje się sugestywnym doświadczeniem czasoprzestrzennym. W kontekście tak potraktowanej kwestii czasu, dodatkowego znaczenia nabiera fakt, że wszystkie zdjęcia cyklu zostały wykonane latem, kiedy wegetacja jest w pełnej mocy. Większość miejsc, które widzimy na zdjęciach to miejsca pozarastane. Rozbuchana roślinna witalność kontrastuje z rozpadającą się

miejską materią. Jedno i drugie potwierdza nieobecność człowieka. Ślady tych, którzy żyli tu kiedyś i ślady aktywności tych którzy żyją tu teraz są tak samo słabo widoczne. Nie widzimy ruchu, wszystko zdaje się być zatrzymane, i nie chodzi tu bynajmniej o specyfikę medium fotografii. Cykl *Spółeczeństwo w stanie zagrożenia*. *Krawędź* to bardzo dojrzała wypowiedź artystyczna, niezwykle precyzyjna i sugestywna w prowadzonej narracji. Wszystkie środki formalne są przemyślane i adekwatne. W konsekwencji otrzymujemy dojmujący i pozornie paradoksalny obraz „świadectwa niepamięci”. Wymowna niepamięć okazuje się bezwzględnie uczciwą diagnozą, stanem rzeczy zdecydowanie wartym utrwalenia.

IV. Konkluzja

Uwzględniając dorobek artystyczny, oraz oryginalny wkład w rozwój sztuki, przedstawionej przez Katarzynę Kozereę pracy doktorskiej, z pełnym przekonaniem popieram nadanie jej stopnia doktora sztuki, w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, w przewodzie wszczętym przez Radę Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie.

Andrzej Tokaj

